

НАПРЯМ 5. МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-450-7-28>

МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ МІЖНАРОДНОЇ ДІЛОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Дзинглюк О. С.

*доцент кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін
Одеського національного морського університету
м. Одеса, Україна*

Ботнар Л. О.

*студентка 1 курсу
Навчально-наукового інституту морського бізнесу
Одеського національного морського університету
м. Одеса, Україна*

Комунікація – це модус існування явищ мови, основною метою якої є передача та отримання інформації. Її інший вимір – міжкультурна комунікація, вивчає особливості вербального та невербального спілкування людей, які належать до різних національних та лінгвокультурних спільнот [1].

Перше визначення міжкультурної комунікації запропонували у 1972 році американські вчені Ларрі Самовар і Річард Портер у книжці «Комунікація між культурами» («Communication between Cultures») [2].

Міжкультурна комунікація пов'язана з багатьма науками, прикладними галузями, видами мистецтва, дипломатією тощо. Особливе місце вона посідає у системі мовознавчих наук. Міжкультурна комунікація, як результат взаємодії культур, спирається на здобутки культурології [2].

Зі зростанням глобалізаційних змін, поширенням міжнародних контактів, інтернаціоналізацією суспільства загалом змінився і характер спілкування. Налагодження ділових і дружніх контактів із представниками інших держав передбачає володіння іноземними мовами. Однак цього мало, оскільки серйозною перешкодою у спілкуванні з іноземцями є незнання їх етнічних, культурних особливостей, невербальних засобів спілкування [3].

У міжкультурній комунікації першорядну роль відіграє спілкування: діалог або полілог культур. Діалог культур – взаємодія культур у процесі

міжкультурної комунікації, оволодіння іноземними мовами тощо. Міжкультурна комунікація також включає в себе такі основні елементи як «народ», «нація» і «менталітет» – етнологічно ідентичні поняття, що визначають біологічне походження групи людей, але в соціально-політичному аспекті вони не є тотожними [4]. У міжнаціональних та міжкультурних контактах, де «мова тіла» найчастіше може бути набагато зрозумілішою, ніж іноземна мова співрозмовника, важливу роль відіграють засоби невербальної комунікації – «безмовна мова» (за визначенням Е. Холла). Найважливішою особливістю невербальної комунікації є те, що вона здійснюється за допомогою всіх органів чуття: зору, слуху, дотику, смаку тощо, кожен з яких утворює свій канал комунікації [4].

Існує шість найголовніших аспектів міжкультурної комунікації:

1. Культурологічний (ключовий).
2. Лінгвістичний (передбачає вивчення мовних відмінностей, які можуть впливати на комунікацію між носіями різних мов).
3. Етичний (спрямований на розуміння відмінностей етичних норм, що притаманні різним країнам та націям).
4. Соціально-комунікативний (до нього належать прийняті суспільством моделі, норми і правила спілкування, налагодження і підтримання контактів загалом).
5. Психологічний (передбачає вивчення психологічної реакції людей в умовах спілкування з представниками різних держав та етносів).
6. Професійно-прикладний (до нього належать сфери застосування знань із міжкультурної комунікації) [5].

Кожен народ має свою національну культуру, її неповторність та оригінальність, що виявляються як в духовній, так і матеріальній сферах життя та діяльності. Культурні, психологічні, національні особливості народу не можуть не позначатись на його діловій сфері, не можуть не впливати на культуру спілкування та міжособистісну взаємодію. Відмінності культури можуть бути досить істотними і стосуватися мови, правил етикету, стереотипів поведінки, використання певних засобів спілкування.

Взаємодія з іноземцями – зіткнення різних культур. Наприклад, жителі Сходу зазвичай спілкуються на доволі близькій відстані, а от європейці чи американці досить негативно сприймають втручання іншої людини в особистий простір. Для європейців є звичним класти ногу на ногу, але якщо вони так поводитимуться у Таїланді, то місцеві мешканці почуватимуться приниженими, ображеними. Саме через неусвідомлення цього при контактах представників різних країн відбуваються непорозуміння, а іноді й конфлікти [6, с. 9].

Головна риса, яка властива всім європейським бізнесменам, – пунктуальність. Німці, англійці, бельгійці не люблять, коли запрошені спізнаються на зустріч. Для них це прояв неповаги і власної

незацікавленості у діловій зустрічі. Хоча в Іспанії це навпаки нормальне явище. Адже в цій країні не прийнято приходити в точно призначений час. Як правило, слід запізнитися на декілька хвилин [4, с. 2].

Часто при веденні бізнесу партнери обмінюються подарунками. Якщо для японців це обов'язковий ритуал, то англійці прояви надмірної уваги сприймають дуже скептично. Найкращий варіант – подарувати недорогий сувенір. Наприклад: календар, записна книжка, запальничка, фірмова авторучка, а на Різдво – алкогольний напій. Будь-які інші подарунки з вашого боку будуть розцінені як тиск на партнера. Однак, рішення запросити вашого ділового партнера до театру буде кращою ідеєю, це справить на нього приємне враження. Якщо після ділової зустрічі вас запросили відпочити у паб, потрібно пам'ятати головне правило ввічливості: утримуватися від розмов про роботу. В умовах неофіційної бесіди англієць буде вести розмови про свої захоплення, хобі, шукати точки дотику зі своїми співрозмовникам саме в цій сфері і майже ніколи не стане говорити про те, що є головною справою його життя, особливо якщо він на цьому терені чогось досяг. Це сприймається як невихованість, неприйнятні хвастощі [6, с. 11].

На відміну від скандинавських країн, у Великобританії не прийнято вимовляти тости та цокатися. Перед тим як випити, англійці піднімають келих і вимовляють “Cheers”, що у перекладі означає “Будьмо”. У розмовах за столом краще уникати таких тем, як життя королівської родини, релігії, Північна Ірландія, приватне життя та гроші [7].

Будь-яка міжнародна діяльність передбачає обмін інформацією. Однак немає двох національностей, які бачать світ однаково, саме тому знання мови та культури іншого народу є суттєвим складником міжкультурної комунікації, що допомагає запобігти конфлікту.

Велике значення має жестикуляція. Однакові жести можуть мати різне значення у різних культурах. Наприклад: жест великим пальцем догори зазвичай означає, що у вас все гаразд або ж захват, однак у Німеччині він означатиме лише цифру “один”, у Греції – небажання продовжувати розмову, а у США цим жестом ловлять попутки.

Крім того, потрібно звернути увагу на проблему міжкультурного неправильного тлумачення. Неточне сприйняття може викликати неправильну інтерпретацію ситуації. Яскравим прикладом може стати ставлення двох націй до споживання яловичини. В Індії корова – священна тварина. Некоректно буде пропонувати індусу яловичину, адже це образить його релігійні почуття. У той час як в інших країнах споживання яловичини звичайне явище.

Отже, важливим завданням міжкультурної комунікації є формування міжкультурної компетентності, необхідних знань про різні народи та культури з метою уникнення міжетнічних і міжкультурних конфліктів та встановлення комфортних умов спілкування в різних

сферах та життєвих ситуаціях. У вирішенні міжкультурних конфліктів людина повинна пом'якшувати різницю, поки не буде досягнута хоча б подібність інформації, що доноситься.

Література:

1. Основні категорії міжкультурної комунікації. [Електронний ресурс]. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u166/osnovni_kategoriyi_mk.pdf
2. Основи міжкультурної комунікації [Електронний ресурс]. URL: <https://eportfolio.kubg.edu.ua/data/conference/8587/document.pdf>
3. Сутність об'єкт та предмет міжкультурної комунікації [Електронний ресурс]. URL: <https://studfile.net/preview/10098598/>
4. Барановський Л. С., Козікс Д. Д. Країзнавство. Великобританія : навчальний посібник. Мн., 1990.
5. Афанасьєв І. Діловий етикет: 2-ге вид., перероб. і доп. К. : «Альтерпрес», 2001. 352 с.
6. Галушко В. П. Діловий протокол та ведення переговорів. Вінниця : НОВА КНИГА, 2002. 223 с.
7. Міжнародний етикет [Електронний ресурс]. URL: <https://bizslovo.org/content/index.php/ru/diloviy-etyket/166-mizhnarodniy-etyket/664-mizhnarodniy-etyket.html>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-450-7-29>

СУБ'ЄКТИВНА ОЦІНКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА МІЖКУЛЬТУРНУ КОМУНІКАЦІЮ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Кондратюк К. Р.

студентка факультету іноземних мов

*науковий керівник: **Петров О. О.***

*кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри германської
філології, перекладу та зарубіжної літератури*

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

м. Вінниця, Україна

У сучасному глобалізованому світі міжкультурна комунікація стала невід'ємною складовою міжнародних контактів, особливо коли англійська мова відіграє роль лінгва франка. Однією з основних проблем, що виникають у процесі такого спілкування, є суб'єктивна оцінка,